

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ І ПРАВА
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА**

**Діагностика результатів фінансово-економічної діяльності
підприємства та шляхів їх покращення**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконала: студентка 2М курсу 271 групи
Спеціальності 051 Економіка
Освітньо-професійної (наукової) програми
Економіка
Головіна Світлана

Керівник к.е.н. доцентка Мельникова К.В.
Рецензент д.е.н. професорка Ушкаренко Ю.В.

Херсон – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Зміст фінансово-економічної діяльності підприємства	6
1.2. Показники оцінки ефективності господарської діяльності підприємства.....	12
1.3. Фактори, що впливають на ефективність діяльності підприємства та їх класифікація.....	17
РОЗДІЛ 2. КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВО- ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	20
2.1. Організаційно-економічна характеристика діяльності підприємства.....	20
2.2. Аналіз показників фінансово-економічного стану підприємства.....	23
2.3. Оцінка результативності функціонування підприємства	30
РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	39
3.1. Розробка шляхів покращення основних фінансово- економічних показників на підприємстві	39
3.2. Стратегії розвитку підприємства	43
3.3. Інноваційна стратегія як стратегічна мета товариства	46
ВИСНОВКИ	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	51

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасний етап розвитку ринкової економіки та стрімкі темпи глобалізації зумовлюють впровадження адаптивних заходів зі сторони суб'єктів господарювання. За конкурентної боротьби першочергового значення набувають: підвищення ефективності та результатів діяльності, активізації підприємництва та ініціативи, покращення споживчих якостей товарів та послуг.

Головна передумова формування, розвитку та функціонування сучасних підприємств – оцінка результативності фінансово-економічної діяльності. Результати діяльності підприємства залежать від зовнішніх та внутрішніх чинників, у свою чергу внутрішні чинники потрібно не тільки прораховувати та проаналізувати, а також запропонувати шляхи покращення функціонування за умов термінових проблем чи негативних тенденцій.

Безперервний контроль процесу використання внутрішніх чинників з розробленням та послідовною реалізацією власної програми підвищення ефективності діяльності, з урахуванням впливу на неї зовнішніх чинників, має застосовувати кожне підприємство, у разі якщо такий суб'єкт господарювання прагне бути ефективним.

Чинником досягнення економічного успіху є аналіз власної фінансово-економічної діяльності. У свою чергу, успіх залежить від результативності, інакше кажучи від ефективної діяльності, яка буде абсолютно забезпечувати потреби споживачів, приносити дохід підприємству зі значним відсотком прибутку, і найголовніше, маневрувати між впливом зовнішніх чинників, що і стане у кінцевому підсумку визначальною характеристикою результативності діяльності, так як вдале маневрування, яке забезпечують суб'єкти управління, ніколи не приведе до банкрутства підприємства, тобто до від'ємних показників фінансово-економічного стану суб'єкта господарювання.

Метою дослідження є аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства на прикладі АТ «Херсонобленерго», ідентифікація форм та показників вимірювання результативності та аналіз основних напрямів підвищення ефективності фінансово-економічної діяльності підприємства.

Завданнями дослідження є:

- 1) вивчення теоретичних аспектів фінансово-економічного стану підприємства;
- 2) комплексний аналіз фінансово-економічного стану підприємства;
- 3) аналіз показників діяльності та визначення рівня результативності функціонування підприємства;
- 4) розробка шляхів покращення основних фінансово-економічних показників;
- 5) визначення стратегій розвитку підприємства;
- 6) оцінка ефективності та можливих ризиків на підприємстві.

Об'єктом дослідження є фінансово-економічна діяльність АТ «Херсонобленерго».

Предметом дослідження є основні напрями підвищення ефективності фінансово-економічної діяльності АТ «Херсонобленерго».

У роботі використано такі **методи дослідження**: діалектичний метод – для вивчення сутності теоретичних економічних понять; метод аналізу – для вивчення сутності фінансово-економічної діяльності суб'єкта господарювання всебічно і детально; якісний і кількісний аналіз – для дослідження показників діяльності на підприємстві; статистичний метод – для здійснення аналізу фінансово-економічної діяльності підприємства; метод порівняння – для співставлення економічних показників; розрахунково-аналітичний метод – для дослідження фінансової звітності; методи фінансової аналітики – для оцінки структури балансу, платоспроможності, ліквідності, аналізу коефіцієнтів

і фінансових співвідношень.

Практичне значення отриманих результатів наукового дослідження, що містяться у магістерській роботі, полягає у можливості їх наступного використання у діяльності підприємства за сучасних умов господарювання.

Наукова новизна роботи полягає у комплексному аналізі акціонерного товариства у розрізі трьох років, яке раніше не досліджували, вперше з урахуванням найважливіших показників ефективності діяльності, а також з наступним визначенням стратегій та напрямів розвитку суб'єкта господарювання.

Зв'язок з **науковою темою** прямий, бо дослідження детально висвітлює та пропонує шляхи для підвищення результативності діяльності, а отже і конкурентоспроможності суб'єкта господарювання: «Теоретичні, методологічні та практичні аспекти конкурентоспроможного розвитку підприємства регіону».

Апробація результатів дипломної роботи. Основні положення і результати досліджень, що містяться у магістерській роботі, надруковані у збірнику та оприлюднені автором на V Усеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні питання економічного розвитку в сучасних умовах: теоретичні та практичні аспекти» від 26-27 березня 2020 року на базі Херсонського державного університету.

Основні результати досліджень та теоретичні положення магістерської роботи надруковано у збірнику наукових праць V Міжнародної науково-практичної конференції, яка проходила 15-16 жовтня 2020 року і має назву – «Проблеми і тенденції розвитку сучасної економіки в умовах інтеграційних процесів: теоретичні та практичні аспекти», у м. Херсоні на базі Херсонського державного університету.

Структура магістерської роботи – вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел із 60 найменувань. Загальний обсяг – 55 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Зміст фінансово-економічної діяльності підприємства

Постійним стратегічним напрямом розвитку всіх суб'єктів господарювання в Україні є перехід до ринкової економіки і безперервне функціонування в її межах. Загалом завдання це доволі складне та багатогранне. Проте воно підлягає вирішенню через такі механізми, як: перебудова відносин форм власності, розвиток чесної конкуренції, а також створення функціональної ринкової інфраструктури. Ринок – це основний регулятор економічних відносин, який має діяти в економічній системі, сформованій на принципах вільного підприємництва. У свою чергу, ринок відіграє вирішальну роль у діяльності підприємств і виступає ключовим фактором, який і визначає рівень результативності економічної діяльності.

Сьогодні існує необхідність у новій ідеології економічного мислення, стратегії дій в умовах ринку, а не тільки у розумінні нових категорій і понять.

Характер трансформації планової економіки у ринкову має поступальний, еволюційний характер, тобто період економічної кризи змінюється стабілізуючим періодом. Цей процес виокремлюється кількома етапами і вносить зміни у функціонування ринку та суб'єктів господарювання, характеризується впровадженням інвестиційної та інноваційної діяльності, зростанням внутрішніх накопичень і припливом зовнішнього капіталу.

Характерною особливістю сучасного періоду є: поява різноманіття форм власності, децентралізація управління, підвищення ролі основної господарської ланки (підприємств і організацій), що діє на засадах

економічної самостійності і відповідальності за результати своєї діяльності.

Підприємство являє собою господарюючий суб'єкт, який має на меті об'єднати співробітників для досягнення загальних цілей. Підприємство створює механізми координації, виробляє стратегії розвитку через ринок і конкуренцію, зв'язок між господарюючими суб'єктами.

Підприємство має права юридичної особи на здійснення виробничої, комерційної, або науково-дослідної діяльності, а метою є одержання відповідного прибутку (доходу).

Отже, підприємство, як суб'єкт господарювання, і особливий творчий тип економічної поведінки – є чинником досягнення економічного успіху.

Основною, первинною ланкою народного господарства є підприємство, оскільки:

- відбувається здійснення і безпосереднє виробництво різноманітних товарів та послуг;
- здійснюється зосередження і поєднання у процесі виробництва певної сукупності продуктивних сил (предметів, засобів праці, працівників);
- проходить первинний розподіл наново створеного продукту на первинні доходи підприємця, працівників, держави;
- на підприємстві з'являються відносини власності як між членами колективу, так і цього суб'єкта господарювання з іншими суб'єктами.

У магістерській роботі аналіз фінансово-економічної діяльності буде здійснюватися на прикладі акціонерного товариства.

Акціонерне товариство – «суб'єкт господарської діяльності (юридична особа), статут якого сформований не просто грошовими коштами або майном, а саме акціями. Акції ці на момент реєстрації

підприємства розподілені між учасниками (акціонерами). Якщо учасник один, то весь пакет, відповідно, належить єдиному засновнику. По кількості акцій визначається пайову участь кожного акціонера в розподілі прибутку від діяльності підприємства» [7, с. 268].

Джерела формування майна акціонерних товариств:

- матеріальні та грошові внески засновників до статутного фонду товариства;
- доходи від реалізації продукції (робіт та послуг) – як основне джерело формування майна акціонерного товариства у процесі функціонування;
- доходи від цінних паперів, які становлять певну грошову суму, отриману від продажу або інших способів їх відчуження;
- капітальні вкладення, тобто інвестиції, які націлені на створення та/або відновлення основних засобів;
- надходження від продажу (здачі в оренду) майнових комплексів, що належать акціонерному товариству, придбання майна інших суб'єктів;
- кредити банків та інших кредиторів, які акціонерне товариство отримує для різних цілей, що передбачені установчими документами (закупівля обладнання, сировини, матеріалів, транспортних засобів тощо);
- безоплатні та благодійні внески, пожертвування організацій і громадян та інше, не заборонене законом.

Слід розмежовувати поняття: «економічна діяльність» та «фінансова діяльність» підприємства.

Економічна діяльність – це сукупність дій, які вживають на різних рівнях господарювання, у результаті чого люди мають можливість задовольнити власні потреби через виробництво (товарів, послуг) та обмін матеріальними благами і послугами. Пояснення цього терміну тісно пов'язане з визначенням самої економіки. Діяльність набуває форм

суто економічних тоді, коли ставить за мету або має наслідком виробництво і обмін товарами або послугами, визнаними якісними і корисними або рідкісними. Економічна діяльність має певну сферу докладання зусиль: промислову, сільськогосподарську, ручну, діяльність в області імпорту/експорту, діяльність осіб вільних професій тощо.

Підприємство – це багатогранна виробничо-економічна система з різнобічною діяльністю. Найбільше виділяються напрямки, які слід віднести до найголовніших: комерційна, маркетингова, інноваційна, виробнича, економічна, соціальна діяльність.

Об'єктами підприємницької діяльності є товар, робота чи послуга.

Фінансова діяльність – «це система, склад основних методів та важелів, використання різних форм і методів для фінансового забезпечення функціонування підприємства та досягнення поставлених цілей» [4, с. 13].

Основні завдання фінансової діяльності підприємства:

- фінансове забезпечення поточної виробничо-господарської діяльності;
- пошук резервів збільшення рентабельності та показників платоспроможності;
- вчасне виконання фінансових зобов'язань перед суб'єктами господарювання, державними органами і установами;
- мобілізація фінансових ресурсів у обсягах, необхідних для фінансування виробничого і соціального розвитку;
- постійний контроль за ефективним цільовим розподілом та використанням фінансових ресурсів.

Самофінансування, самоокупність, саморегулювання та фінансова відповідальність підприємства – принципи комерційного розрахунку організації фінансів на підприємстві.

Провідні напрями за якими здійснюється фінансова робота підприємства, це:

- фінансове прогнозування та планування;
- оперативна фінансова робота;
- аналіз та контроль фінансової діяльності.

Фінансової звітність – це документ, що належить до основних джерел інформації щодо фінансів підприємства.

Отже, можна зробити висновок, що фінансова діяльність підприємства – являє собою систему фінансових важелів, що охоплюють: амортизаційну, розрахунково-цінову політику, фінансове кредитування, систему розрахунків, інвестиційну політику, нормування витрат і запасів, лізинг, оподаткування, оренду тощо.

Тобто формою безпосередньої, активної участі людини в суспільному виробництві є економічна діяльність. Саме з цією метою люди створюють певні організації, які взаємно виконують ту чи іншу місію (реалізують програму або ціль) і діють на основі певних процедур та правил. Проте характер і цілі таких чисельних організацій (фірм, компаній, підприємств) відмінні одні від одних, бо кожне підприємство формує власну програму діяльності та бажаного результату.

Ціллю підприємства називають певний мотивуючий чинник здійснення економічної діяльності.

Економічна діяльність має місце тоді, коли ресурси (робоча сила, обладнання, сировина, технології, енергія, матеріали, інформаційні ресурси) поєднуються у виробничий процес, а метою цього виробництва є виготовлення продукції або надання послуг [18, с. 135].

Сучасній економічній діяльності притаманне наступне: планування діяльності, ресурсне забезпечення, ціноутворення, розробка системи мотивації персоналу, облік і звітність, оцінка ефективності господарювання тощо.

Якщо розглядати мотивацію як систему, яка, у свою чергу, спонукає до розвитку економічної діяльності будь-якого підприємства, то можна відокремити наступні чинники:

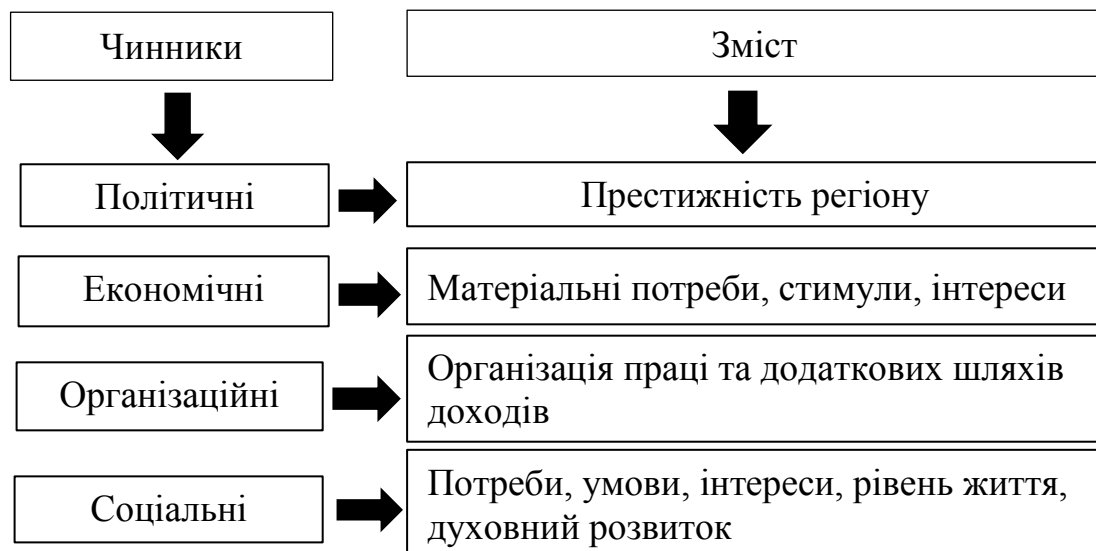

Рис. 1.1. Схема мотивів економічної діяльності підприємства [24]

Отже, забезпечення оптимального рівня життя людей, через створення матеріальних благ, і є першочерговим мотивом, яким і спонукається економічна діяльність.

Значення оцінки економічної діяльності полягає у ретельному і детальному вивченні технічного рівня виробництва, якості та конкурентоспроможності продукції, робіт чи послуг, що випускаються чи надаються, а також у забезпеченості виробництва фінансовими ресурсами, матеріалами, трудовими потенціалом та у ефективності їх використання.

Проаналізувавши зміст економічної діяльності підприємства, можна звести його до твердження, тобто виділити характерні особливості: «економічна діяльність» – це діяльність будь-якого підприємства у будь-якій сфері, яка спрямована на досягнення провідної мети бізнесу, тобто отримання прибутків та управління за дотриманням правила мінімізації витрат. Також це певна сукупність дій працівників з використанням засобів праці, що необхідні для «трансформації» ресурсів в готову продукцію. Економічна діяльність має відбуватися тільки у межах, які не порушують діючий закон держави.

Отже, найважливішою метою оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства є отримання невеликого числа найбільш інформативних показників, що дають об'єктивне і точне відображення фінансового стану підприємства, його прибутків і збитків, змін в структурі активів і пасивів, а також інформацію щодо розрахунків з дебіторами і кредиторами.

1.2. Показники оцінки ефективності господарської діяльності підприємства

Заснована на системному підході, якісному підборі імовірної інформації, комплексному обліку різноманітних факторів, оцінка фінансово-економічної діяльності підприємства є важливою функцією управління.

Мета аналізу та оцінки фінансово-економічної діяльності підприємства – це підвищення ефективності його функціонування на базі системного вивчення всіх видів діяльності та узагальнення їх результатів.

Оцінка фінансово-економічної діяльності підприємства має ряд завдань, серед яких виділяють наступні:

- ідентифікація фактичного стану аналізованого об'єкта;
- дослідження властивостей об'єкта, його порівняння з провідними аналогами або базовими характеристиками, нормативними величинами;
- аналіз структури об'єкта;
- виявлення змін та тенденцій у стані об'єкта та у просторово-часовому розрізі;
- встановлення визначальних факторів, що викликали зміни в стані об'єкту, й облік їх впливу;
- прогнозування найважливіших тенденцій.

Предметом оцінки фінансово-економічної діяльності підприємства є аналіз фінансового стану, виробничих і економічних результатів, результатів соціального розвитку, результатів та перспектив використання трудових ресурсів, стану виробничих потужностей, якість використання основних засобів, витрат на виробництво і реалізацію продукції (робіт, послуг), оцінка ефективності.

Об'єктом діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства є функціонування підприємства в цілому, а також його структурних підрозділів (цехів, бригад, ділянок), а суб'єктами виступають: органи державної влади, аналітичні служби підприємств, науково-дослідні інститути, фонди, центри, громадські організації, засоби масової інформації.

Функціями оцінки фінансово-економічної діяльності підприємства є: контрольна, облікова, стимулююча, організаційна та індикативна.

При проведенні оцінки фінансово-економічної діяльності підприємства, необхідно обов'язково керуватися чіткими принципами і правилами, які вже вироблені економічною наукою і практикою, до них можна зарахувати: науковість, регулярність, комплексність, системність, об'єктивність, дієвість, оперативність, масовість, державний підхід, ефективність.

Планування, облік, аналіз та прийняття управлінських рішень – це деякі взаємопов'язані та взаємодоповнюючі функції, з яких складається система управління суб'єктом господарювання, регулярне застосування яких призведе до синергетичного ефекту.

Для управління будь-яким підприємством потрібно мати повну і правдиву інформацію про хід діяльності загалом, про хід виконання планів. Тож, однією з функцій управління виробництвом, є облік.

Розуміння інформації досягається за допомогою економічного аналізу. Тому управлінські рішення розробляються і обґрунтовуються на основі результатів аналізу.

Таким чином, оцінка фінансово-економічної діяльності, являє собою квінтесенцію в системі управління виробництвом, бо є дієвим засобом виявлення внутрішньогосподарських резервів, а також основою розробки науково обґрунтованих планів і управлінських рішень.

Головні цілі оцінки фінансово-економічної діяльності підприємства: оцінити поточний і перспективний фінансовий стан підприємства; дослідити вірогідні та доцільні темпи розвитку підприємства; виявити доступні для використання джерела засобів і оцінити можливість їх мобілізації; спрогнозувати умови і становище підприємства на ринку капіталів.

Основні завдання аналізу фінансово-господарської діяльності: оцінка динаміки, складу і структури активів, власного і позикового капіталу, їх стану і руху; аналіз абсолютних і відносних показників фінансової стійкості підприємства та оцінка зміни її рівня.

Наближена схема аналізу та оцінки фінансового стану підприємства:

1. Аналіз складу структури та динаміки балансу.
2. Оцінка майнового стану.
3. Аналіз ліквідності.
4. Аналіз платоспроможності.
5. Аналіз ділової активності та рівня ефективності господарської діяльності.

Розглянемо центральні показники оцінки фінансово-економічної діяльності підприємства.

Рентабельність – один з ключових вартісних якісних показників ефективності виробництва на підприємстві, що зображує рівень віддачі витрат і рівень використання коштів у процесі виробництва і реалізації продукції (робіт, послуг). Якщо ділова активність суб'єкта господарювання у фінансовій сфері виявляється у швидкості обороту

ресурсів, то рентабельність підприємства зображує ступінь прибутковості його діяльності.

Групи основних показників рентабельності на підприємстві:

1. Показники прибутковості продукції. Обчислюються на базі виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) і витрат на виробництво (рентабельність продажів, рентабельність основної діяльності).

2. Показники прибутковості майна підприємства. Створюються на основі розрахунку ступеня рентабельності, у залежності від зміни обсягу майна (рентабельність капіталу, рентабельність ОЗ та інших необоротних активів).

3. Показники прибутковості використовуваного капіталу. Розраховуються на базі інвестованого капіталу (рентабельність власного капіталу).

«Показник загальної рентабельності є найпоширенішим при визначенні рентабельності діяльності підприємства, що показує яку частину виручки від реалізації становить прибуток до оподаткування» [8, с. 177].

Коефіцієнт автономії – важливий показник, що зображує фінансову стійкість організації і відображає частку власних коштів у загальній сумі фінансів підприємства;

«Коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів – характеризує структуру фінансових ресурсів підприємства. Розраховується як частка від розподілу суми позикових коштів на суму власного капіталу. Максимально припустиме значення цього показника становить 1 (що припускає рівність позикових і власних коштів)» [60, с. 29].

Коефіцієнт забезпеченості власними коштами – є показником достатньої кількості довгострокових коштів підприємства для забезпечення безперебійного виробничо-збутового процесу, а ще дозволяє проводити незалежну фінансову політику.

Коефіцієнт поточної ліквідності – є зображенням тієї частки поточних зобов'язань, які підприємство спроможне погасити за рахунок найбільш ліквідних оборотних коштів – грошових коштів та їх еквівалентів, дебіторської заборгованості чи фінансових інвестицій.

Коефіцієнт загальної ліквідності (коефіцієнт покриття) – характеризує можливість підприємства забезпечити свої короткострокові зобов'язання з тієї частини активів – оборотних коштів, які нескладно реалізувати.

«Коефіцієнт абсолютної ліквідності – дозволяє визначити частку короткострокових зобов'язань, що підприємство може погасити найближчим часом, не чекаючи оплати дебіторської заборгованості й реалізації інших активів» [44, с. 32].

«Чистий оборотний капітал необхідний для підтримки фінансової стійкості підприємства, оскільки перевищення оборотних коштів над короткостроковими зобов'язаннями означає, що підприємство не тільки може погасити свої короткострокові зобов'язання, але і має резерви для розширення діяльності» [36, с. 12].

Коефіцієнт швидкої ліквідності (проміжного покриття) представляє здатність суб'єкта господарювання виконувати поточні зобов'язання за рахунок активів середнього ступеня ліквідності .

Отже, показниками фінансово-економічного стану підприємства, є: показники рентабельності (прибутковості); показники, що характеризують ступінь використання позичкового капіталу; показники ліквідності; показники заборгованості; а також ринкової вартості компанії.

1.3. Фактори, що впливають на ефективність діяльності підприємства та їх класифікація

Першочерговим практичним завданням для підприємства будь-якої організаційно-правової форми є забезпечення ефективної діяльності, яка у свою чергу, виражає результативність господарювання.

Економічна ефективність – це певний зв'язок між результатом діяльності і витратами, що здійснені для отримання цього результату.

«Ефективність діяльності виражається відносними показниками, що розраховуються виходячи з абсолютних показників результату і витрат підприємства» [12, с. 140].

Ефективність (продуктивність), як економічна категорія, визначається чинним і дієвим законом економії робочого часу, тож, підвищення ефективності виробництва треба вважати конкретною формою вияву цього закону.

Ефективність можна розрахувати наступним чином: ефект (результат) поділений на витрати (ресурси).

Показники діяльності підприємства залежать від різноманітних факторів. Якщо вивчати вплив чинників на величину економічного показника, тоді можна одержати найбільш точний результат аналізу.

Існують об'єктивні та суб'єктивні фактори, тобто шляхи впливу на показники за допомогою різних організаційно-технічних заходів.

Фактори, відповідно до категорій показників, можна поділити на: «загальні (характер виробництва, його галузеві особливості, стан матеріально-технічної бази); специфічні (співвідношення між формами управління і методами управління, ступінь відповідності структури апарату управління, рівень механізації і автоматизації управлінських робіт, рівень кваліфікації працівників і ефективність їх праці); особливі (фактори невизначеності та ризику); структурно-організаційні (організаційна структура управління, виробництва, постачання та збуту);

інтенсивні (зростання продуктивності праці, фондівіддачі, матеріаловіддачі та зниження капітало-, фондо- та трудоємності); екстенсивні (зростання обсягу виробничих ресурсів); галузеві (кон'юнктура галузевого ринку); територіальні (географічне розташування, природно-кліматичні умови, потенціал ринку та інвестиційний ринок)» [10, с. 18].

Існує чимало класифікацій факторів, що впливають на ефективність роботи, фактори бувають загальними і приватними. Загальні чинники впливають на ряд досліджуваних показників, а приватні є специфічними для кожного показника.

Відомо групування факторів на внутрішні і зовнішні. До внутрішніх зараховують: соціально-економічні, матеріально-технічні, організаційно-управлінські. Зовнішні фактори класифікуються на ринкові, адміністративні, кон'юнктурні, правові.

Загальні фактори застосовуються у всіх сферах економіки, специфічні в окремих галузях, або на конкретних підприємствах. Якщо при аналізі ефективності метою є виміряти той чи інший вплив факторів, то застосовується класифікація факторів на кількісні та якісні, прямі та непрямі, прості та складні.

Кількісні чинники – це кількісна оцінка явища (кількість обладнання, працівників, ресурсів), якісні фактори – це оцінка внутрішніх якостей та особливостей досліджуваного явища або процесу (продуктивність праці, рентабельність і так далі).

«Фактори ефективності діяльності ділять на прості (кількість робочих днів у періоді) і складні (продуктивність). Оскільки одні чинники безпосередньо впливають на результативний показник, а інші мають непрямий вплив, то у зв'язку з цим розрізняються чинники першого, другого і наступних рівнів» [10, с. 44].

Отже, щоб виконати оцінку впливу факторів на ефективність діяльності суб'єкта господарювання, необхідно обов'язкове здійснення

економічного аналізу, для вивчення і оцінки фактів і процесів комерційної діяльності.

Чимало вчених-економістів відокремлюють фактори, що визначають ділову активність, на зовнішні та внутрішні. Наприклад, виділяють дві групи факторів, що відповідають складникам бізнес-простору.

«Так, до зовнішніх вчені відносять фактори: міжнародного рівня, які поєднують у собі загальноекономічні чинники, вплив міжнародної політики та конкуренції; національні, що містять політичні, економічні, демографічні чинники; ринкові, до яких належать конкурентні, науково-технічні та споживчі чинники» [21, с. 60].

«До внутрішніх факторів відносять: конкурентну позицію підприємства; принципи діяльності; ресурси та їх використання; маркетингову ситуацію і політику; фінансовий менеджмент» [21, с. 61].

Отже, вирішення існуючих проблем компанії, передачі та постачання електричної енергії споживачам, можливе за рахунок підвищення ефективності управління. Тому і виникає об'єктивна необхідність в аналізі сучасного стану та тенденції ефективності управління акціонерним товариством, як результату впливу факторів.

РОЗДІЛ 2

КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Організаційно-економічна характеристика діяльності підприємства

Становлення енергопостачання міста Херсона починається від моменту спорудження у 1908 році на території Херсона першої дизельної електростанції постійного струму та налічує більше 100 років.

1930 рік відомий будівництвом першої паротурбінної електростанції, електроенергія від якої постачалася навіть за межі області. А до 1950 року потужність електростанції зростає до 17 700 кВт.

30 червня 1981 року ліквідовано Херсонське обласне відділення енергозбуту і перепідпорядковано Херсонському і Новокаховському підприємствам електромереж. У цей період відбувається бурхливий розвиток електромереж, вводяться в експлуатацію нові трансформаторні підстанції. Сільські виробничі і комунальні електромережі передаються на баланс підприємств електромереж.

Історія створення АТ «Херсонобленерго» починається з 1995 року і проходить у три етапи:

I етап (квітень 1995 року) відбулося відокремлення від ВЕО «Одесаенерго» структурного підрозділу та створення Державного енергопостачального підприємства «Херсонобленерго»;

II етап (серпень 1995 року) є періодом створення Державної акціонерної енергопостачальної компанії «Херсонобленерго»;

III етап (грудень 1998 року) здійснено перетворення Державної акціонерної енергопостачальної компанії «Херсонобленерго» у Відкрите АТ «Енергопостачальна компанія «Херсонобленерго».

IV етап – закінчення приватизації ВАТ «ЕК «Херсонобленерго».

Акціонерне товариство «Херсонобленерго» засновано у 1995 році.

У 2011 акціонерне товариство з публічного стає приватним. А у 2017 році компанію перетворено на приватне акціонерне товариство «Енергопостачальна компанія «Херсонобленерго». У 2018 році підприємство перейменовано на акціонерне товариство «Херсонобленерго».

Засновником Товариства була держава в особі Міністерства палива та енергетики України.

Вищим органом управління акціонерним товариством є Загальні збори акціонерів.

Організаційно-правова форма (тип товариства) – приватне акціонерне товариство.

Голова правління – Сафронов Ігор Миколайович.

Середня кількість працівників складає 2 478 на 2019 рік.

Метою створення товариства, згідно з положеннями Статуту, є забезпечення ефективного функціонування та розвитку для отримання прибутку, а також: задоволення суспільних потреб, в його продукції, роботах, послугах; задоволення потреб споживачів електричної енергії в умовах функціонування єдиної енергетичної системи України та реалізація, на підставі одержаного прибутку, соціальних та економічних інтересів акціонерів Товариства.

Підприємство керується у своїй діяльності Статутом, чинним законодавством України, а також внутрішніми протоколами загальних зборів та положеннями.

Статутний капітал товариства становить 44 724 000 гривень у 2019 році.

Місце знаходження юридичної особи: Україна, 73000, м. Херсон, вул. Пестеля, буд. 5.

На сьогоднішній день АТ «Херсонобленерго» – це інтегрований комплекс електромереж та енергетичного обладнання, які обслуговуються високопрофесійною командою спеціалістів.

«Предметом діяльності товариства є:

- постачання електроенергії за регульованим тарифом;
- передача електроенергії місцевими (локальними) електричними мережами;
- експлуатація ліній електропередач та підстанцій;
- проектування, будівництво, розширення, реконструкція, технічне переозброєння і капітальний ремонт електричних мереж;
- здійснення нагляду за засобами обліку, технічним станом електроустановок та електричними мережами споживачів та споживанням електричної енергії;
- метрологічний міжвідомчий ремонт і перевірка електричних засобів вимірювальної техніки, а також контроль і нагляд за всіма видами вимірів у Товаристві» [56, с. 2].

Основні види діяльності компанії ліцензовані. Загальна площа регіону обслуговування складає 28 500 км, що обслуговуються 15 структурними підрозділами.

Електричні мережі АТ «Херсонобленерго» складаються із п'яти класів напруги довжиною повітряних ліній електропередачі по трасі/по колах – 24824/25830 км. Довжина кабельних ліній електропередачі 35-0,4 кВ 1084,33 км.

Основними видами діяльності акціонерного товариства є: передача і постачання електроенергії, експлуатація обладнання та енергетичних установок. Проте компанія не має власної генерації. Електроенергія повністю закуповується на Оптовому ринку електроенергії України.

Фінансово-економічна діяльність товариства має на меті наступне: сприяння залученню іноземних інвестицій на Україну; випуск цінних паперів; проектно-кошторисний та фінансовий сервіс; фінансово-

економічний консалтинг; впровадження новітніх технологій, а також заходи по захисту навколишнього середовища; розробка техніко-економічних обґрунтувань розміщення капіталовкладень українськими та зарубіжними інвесторами.

2.2. Аналіз показників фінансово-економічного стану підприємства

Фінансово-економічний стан є відображенням діяльності підприємства, фінансовий стан залежить від результатів комерційної, виробничої та фінансово-господарської діяльності, проте розрахунку підлягають тільки деякі основні показники, які стануть наочним відображенням нинішнього стану компанії.

Важливою рисою теперішніх економічних відносин є те, що усі, хто пов'язаний з підприємством певним чином, повинні мати можливість одержувати відповідь на найважливіші запитання, наприклад, щодо надійності партнера, стабільності у фінансовому відношенні та інше. Тому показники оцінки фінансового стану мають бути коректно розраховані, проаналізовані та представлені до розгляду, і найважливіше, мають наочно відображати узагальнену характеристику досліджуваного явища.

Проведемо аналіз успішності діяльності товариства комплексно.

У роботі дуже складно прорахувати всі показники фінансово-економічного стану акціонерного товариства, тому розрахунок буде проводитися вибірково.

Завданнями оцінки фінансово-економічного стану АТ «Херсонобленерго» є:

- представити дані фінансової звітності у часовому розрізі трьох років діяльності;
- проаналізувати динаміку фінансових результатів підприємства;

- розрахувати коефіцієнти фінансової стійкості;
- виявити наявність результативності діяльності суб'єкта господарювання чи її відсутність.

Джерела даних для аналізу: форма № 1 «Баланс», форма № 2 «Звіт про фінансові результати».

Насамперед розглянемо динаміку основних показників, які відтворюють фінансові результати товариства. Дані отримані зі Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 12 місяців у часовому інтервалі трьох років діяльності АТ «Херсонобленерго».

Таблиця 2.1

**Динаміка фінансових результатів АТ «Херсонобленерго» за
2017-2019 рр. (тис.грн.)**

Стаття	2017	2018	2019	Відхилення за 2017- 2018 рр.	Відхилення за 2018- 2019 рр.
Чистий дохід від реалізації	3469463	3103287	1136635	-366176	-1966652
Інші операційні доходи	44005	60811	75913	16806	15102
Інші доходи	15825	12915	3742	-2910	-9173
Дохід від участі в капіталі	1	1	1	0	0
Разом доходи	3529294	3177014	1216291	-352280	-1960723
Собівартість реалізованої продукції	(3172120)	(2879621)	(1086895)	-292499	-1792726
Інші операційні витрати	151518	58790	23475	-92728	-35315
Адміністративні витрати	(71665)	(61871)	(64110)	-9794	2239
Фінансові витрати	71441	48394	7556	-23047	-40839
Разом витрати	3466744	3048676	1182036	-418068	-1866640
Фінансовий результат до оподаткування	51679	119544	33896	67865	-85648
Податок на прибуток	(9226)	(28622)	(58367)	(19396)	(29745)
Чистий прибуток	42453	90922	-24471	48469	-115393

* Розроблено автором

За результатами таблиці 2.1 можна зробити наступні висновки:

– дохід від реалізації АТ «Херсонобленерго» у 2019 році зменшився на 1966652 тис. грн у порівнянні з 2018 роком. Собівартість реалізованої продукції знизилась у 2019 році на 1792726 тис. грн.

– прослідковується зменшення сум доходів у цілому. Загальна сума доходів у 2018 році зменшилась у порівнянні з минулим роком на 352280 тис. грн та на 1960723 тис. грн у 2019 році; сукупні витрати у 2019 році скорочуються на 1866640 тис. грн у порівнянні з 2018 роком.

– джерелом питомої частини прибутку є дохід від реалізація товарів та послуг, що становлять основну діяльність товариства. Зменшення доходу від реалізації продукції підприємства супроводжувався: зменшенням собівартості продукції, а також сукупними витратами.

У майбутній перспективі: чим більше на рахунках підприємства залишається чистого прибутку, тим більше коштів буде направлено на формування фонду споживання та фонду накопичення.

Проаналізувавши показники динаміки фінансових результатів за 2017-2019 роки, можна зробити наступний висновок: у 2017 році чистий прибуток товариства склав 42453 тис. грн, 2018 року характерне незначне підвищення цього показника, тобто 90922 тис. грн, а вже у 2019 році чистий прибуток товариства складав -24471 тис. грн, що на 115393 тис. грн менше ніж у 2018 році.

Прослідковується негативна тенденція скорочення чистого прибутку, тобто прибуток товариства є нульовим. Такі показники діяльності потрібно одразу дослідити та підвищити, що забезпечується через запропоновані резерви покращення основних фінансово-економічних показників.

Наступним кроком наукового дослідження є стисла оцінка стану майна АТ «Херсонобленерго».

Рядки у яких вказані нульові грошові показники – відсутні.

Таблиця 2.2

**Аналіз активу балансу АТ «Херсонобленерго» за 2017-2019 рр.
(тис.грн.)**

№	Актив	2017	2018	2019	Відхилення за 2017-2018 р.	Відхилення за 2018-2019 р.	Вертикальний аналіз за 2019 р.,%
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Необоротні активи						
	Нематеріальні активи	3126	3092	3004	-34	-88	0.04
	первісна вартість	5313	5981	6349	668	368	0.09
	накопичена амортизація	(2187)	(2889)	(3345)	702	456	0.05
	Незавершені капітальні інвестиції	56700	77533	120351	20833	42818	1.8
	Основні засоби	1006542	1053130	6113005	46588	5059875	90.6
	первісна вартість	6594867	6736789	5899528	141922	-837261	0
	знос	(5588325)	(5683659)	(5838398)	95334	154739	0
	Інші фінансові інвестиції	20190	13318	-	-6872	-13318	0
	Довгострокова дебіторська заборгованість	106730	4722	6370	-102008	1648	0.08
	Відстрочені податкові активи	9069	7329	10882	-1740	3553	0.2
	Усього за розділом I	1202357	1159124	6253612	-43233	5094488	92.8
2.	Оборотні активи						
	Запаси	35686	51471	71892	15785	20421	1.07
	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	195240	110592	173634	-84648	63042	2.58
	Дебіторська заборгованість за виданими авансами	13430	75339	66690	61909	-8649	1

Продовження таблиці 2.2

1	2	3	4	5	6	7	8
	з бюджетом	19198	8574	-	-10624	-8574	0
	у тому числі с податку на прибуток	19198	5414	-	-13784	-5414	0
	Інша поточна дебіторська заборгованість	44468	77606	18833	33138	-58773	0.3
	Гроші та їх еквіваленти	32156	28895	93230	-3261	64335	1.4
	Витрати майбутніх періодів	273	178	283	-95	105	0
	Інші оборотні активи	27838	54836	60769	26998	5933	0.9
	Усього за розділом II	368289	407491	485331	39202	77840	7.2
	Необоротні активи	-	-	-	-	-	-
	Баланс	1570646	1566615	6738943	-4031	5172328	100.0

* Розроблено автором

З даних таблиці 2.2 слід відмітити, що на кінець 2018 року спостерігалось зменшення майна АТ «Херсонобленерго» на 4031 тис. грн, а у 2019 – збільшення на 5172328 тис. грн. Це є позитивним моментом, бо вказує на розширення фінансово-економічної діяльності. Взагалі, така тенденція є позитивною характеристикою діяльності товариства.

У 2019 році дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги склала на 63042 тис. грн. більше ніж у попередньому році. Цей результат демонструє підвищення ефективності використання капіталу, а головне зменшується рівень «заморожених» коштів, а також,

свідчить, що показники дебіторської заборгованості підприємства не перевищують темп зміни доходів від продажів.

Негативною тенденцією є збільшення грошових коштів на балансі, на рахунках у банках, адже гроші мають знаходитись в обороті, вони повинні працювати і приносити прибуток.

Протягом періоду, що аналізується, грошові кошти та їх еквіваленти збільшуються і у 2019 році їх сума склала – 93230 тис. грн.

Аналізуючи вертикальний аналіз за 2019 рік:

✓ оборотні активи в структурі балансу займають 7.2 %;

✓ необоротні – 92.8 %.

Отже, на підприємстві відсутня тенденція прискорення оборотності всієї сукупності активів, проте слід зазначити специфіку діяльності підприємства (постачальник електричної енергії в області). Якщо частка необоротних активів у структурі активів висока (перевищує 50%), то товариство має «важку» структуру активів, що свідчить про чутливість прибутку до зміни доходу від реалізації продукції.

Проаналізуємо пасив балансу товариства за Балансом (Звіт про фінансовий стан) у розрізі трьох років діяльності.

Таблиця 2.3

Аналіз пасиву балансу АТ «Херсонобленерго» за 2017-2019 рр.

(тис.грн.)

№	Пасив	2017	2018	2019	Відхилення за 2017-2018 р.	Відхилення за 2018-2019 р.	Вертикальний аналіз за 2019 р.,%
1	2	3	4	5	6	7	8
I.	Власний капітал						
	Зареєстрований (пайовий) капітал	1036264	1035419	5986036	-845	4950617	88.8
	Нерозподілений прибуток (непокритий)	(757231)	(856204)	(700325)	98973	-155879	10.4

	збиток)						
Усього за розділом I		279033	179215	5285711	-99818	5106496	78.4

Продовження таблиці 2.3

1	2	3	4	5	6	7	8
II.	Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
	Відстрочені податкові зобов'язання	-	-	-	-	-	-
	Довгострокові кредити банків	475840	26665	-	-449175	-26665	0
	Інші довгострокові зобов'язання	79396	70163	46011	-9233	-24152	0.7
Усього за розділом II		555236	96828	46011	-458408	-50817	0.7
III.	Поточні зобов'язання і забезпечення						
	Короткострокові кредити банків	296855	745183	761427	448328	16244	11.3
	Поточ. кред. за- сть: за довгостроковими зобов'язаннями	24662	23696	23040	-966	-656	0.3
	товари, роботи, послуги	51164	7690	101353	-43474	93663	1.5
	за розрахунками з бюджетом	11518	3682	19008	-7836	15326	0.3
	за у тому числі з податку на прибуток	-	-	10316	-	10316	0.15
	за розрахунками зі страхування	3092	3604	4479	512	875	0.07
	за розрахунками з оплати праці	11539	13551	16645	2012	3094	0.2
	Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	246066	347853	329017	101787	-18836	4.8
	за розрахунками з учасниками	31268	31266	31236	-2	-30	0.5
	Поточні забезпечення	18893	22213	27670	3320	5457	0.5
	Доходи майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-
	Інші поточні зобов'язання	41320	91834	93346	50514	1512	1.3
Усього за розділом III		736377	1290572	1407221	554195	116649	20.9
IV	Забов'язання...	-	-	-	-	-	-
V	Чиста вартість...	-	-	-	-	-	-
Баланс		1570646	1566615	6738943	-4031	5172328	100.0

* Розроблено автором

Отже, виконавши аналіз пасиву балансу АТ «Херсонобленерго» можна зробити наступні висновки:

1. Власний капітал товариства у 2019 році збільшився порівняно з попереднім на 5106496 тис. грн, що свідчить про підвищення ефективності діяльності підприємства.

2. Зменшення суми довгострокових зобов'язань протягом трьох років є також позитивною тенденцією, адже товариство має можливість вчасно відповідати за зобов'язаннями, а також скорочувати рівень своїх зобов'язань через нестабільність економічного середовища.

3. Поточні зобов'язання і забезпечення товариства збільшуються у 2019 році вже складають 1407221 тис. грн – це на 116649 тис. грн більше порівнюючи з 2018 роком. Це зумовлено збільшенням кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги та взяття короткострокового банківського кредиту у 2019 році розміром 761427 тис. грн.

Отже, вертикальний аналіз пасиву балансу показує, що у структурі:

- ✓ власний капітал складає 78.4 %;
- ✓ довгострокові зобов'язання і забезпечення – 0.7 %;
- ✓ поточні зобов'язання і забезпечення – 20.9 %.

Це свідчить про те, що власного капіталу достатньо для нормального функціонування підприємства. Товариство не залучає довгострокові позики, а використовує поточні зобов'язання, які має можливість закрити за рахунок власного капіталу. Поточні зобов'язання виникають внаслідок минулих подій і погашення яких, призведе до зменшення ресурсів підприємства, проте таким чином втілюються економічні вигоди.

2.3. Оцінка результативності функціонування підприємства

Виконавши стислий аналіз майнового стану АТ «Херсонобленерго» з 2017 по 2019 роки, можна визначити загальну рентабельність (Рзаг.) – показник прибутковості, що характеризує ефективність фінансової та господарської діяльності підприємства.

$$Рзаг = \frac{\text{Валовий прибуток}}{\text{Середньорічна вартість майна}}, \quad (1)$$

Визначимо валовий прибуток підприємства.

$$\text{Валовий прибуток} = \text{Чистий дохід} - \text{Собівартість продукції}, \quad (1)$$

$$\text{ВП}_{2017} = 3\,469\,463 \text{ тис. грн} - 3\,172\,120 \text{ тис. грн} = 297\,343 \text{ тис. грн};$$

$$\text{ВП}_{2018} = 3\,103\,287 \text{ тис. грн} - 2\,879\,621 \text{ тис. грн} = 223\,666 \text{ тис. грн};$$

$$\text{ВП}_{2019} = 1\,136\,635 \text{ тис. грн} - 1\,086\,895 \text{ тис. грн} = 49\,740 \text{ тис. грн}.$$

Отже, загальна рентабельність підприємства:

$$Рзаг_{2017} = 297\,343 \text{ тис. грн} : 1\,570\,646 \text{ тис. грн} = 0.19;$$

$$Рзаг_{2018} = 223\,666 \text{ тис. грн} : ((1\,570\,646 \text{ тис. грн.} + 1\,566\,615 \text{ тис. грн}) : 2) = 0.14;$$

$$Рзаг_{2019} = 49\,740 \text{ тис. грн} : ((1\,566\,615 \text{ тис. грн} + 6\,738\,943 \text{ тис. грн}) : 2) = 0.01.$$

Досягнутий рівень рентабельності не є оптимальним. Показник демонструє дуже різке зменшення валового прибутку через зменшення реалізації по відношенню до активів підприємства.

Розрахункова рентабельність підприємства (відношення розміру чистого прибутку товариства до кількості активів):

$$Pp = (\text{Чистий прибуток} : (\text{Необоротні активи} + \text{Оборотні активи})) * 100 \%, \quad (1.3)$$

$$Pr_{2017} = (42\,453 \text{ тис. грн} : 1\,570\,646 \text{ тис. грн}) * 100 \% = 2.7 \%;$$

$$Pr_{2018} = (90\,922 \text{ тис. грн} : 1\,566\,615 \text{ тис. грн}) * 100 \% = 5.8 \%;$$

$$Pr_{2019} = (-24\,471 \text{ тис. грн} : 6\,738\,943 \text{ тис. грн}) * 100 \% = -0.36 \%.$$

Здійснимо аналіз коефіцієнта прибутковості (відображає, котрий чистий прибуток з 1 грн продажу отримало товариство та обчислюється за формулою:

$$K_{\text{приб}} = \text{Чистий прибуток} : \text{Чистий дохід від реалізації},$$

$$K_{\text{приб}2017} = 42\,453 \text{ тис. грн.} : 3\,469\,463 \text{ тис. грн.} = 0.01;$$

$$K_{\text{приб}2018} = 90\,922 \text{ тис. грн.} : 1\,566\,615 \text{ тис. грн.} = 0.06;$$

$$K_{\text{приб}2019} = -24\,471 \text{ тис. грн.} : 6\,738\,943 \text{ тис. грн.} = -0.004.$$

Отже, для АТ «Херсонобленерго» коефіцієнт прибутковості підвищився у 2018 році. Тобто після вирахування з прибутку всіх витрат у 2018 році залишалось 6 коп. прибутку за одну гривню від продажу товарів. А у 2019 році товариство отримувало – 0.4 коп. прибутку за одну гривню від продажу товарів, що свідчить про погіршення фінансового стану підприємства (збиток) та є сигналом пошуку шляхів покращення існуючого положення.

Проаналізуємо коефіцієнт рентабельності активів підприємства за останній рік:

$$Pa = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середньорічна сума активів}} * 100 \%,$$

$$Pa_{2019} = -24\,471 \text{ тис. грн.} : ((1\,566\,615 \text{ тис. грн.} + 6\,738\,943 \text{ тис. грн.}) : 2) * 100 \% = -0.59\%.$$

Тобто у 2019 році АТ «Херсонобленерго» отримало -0.59 копійок чистого прибутку на кожен вкладену гривню активів. Факторами такого погіршення є відсутність оптимізації структури оборотних активів, і зниження суми чистого прибутку.

Загалом, діяльність компанії не була ефективною, спостерігається кризове зменшення чистого прибутку і скорочення активів товариства, падіння сукупних доходів.

Зазначені показники свідчать про низьку результативність діяльності підприємства, відбувається тенденція спаду, особливо у 2019 році, прибутковість, прибуток на капітал, показники рентабельності знижуються, що вказує на неефективність використання власного капіталу, тобто маленький відсоток прибутку було згенеровано на кожен гривню залучених власних коштів.

Коефіцієнт фінансової стійкості – це індикатор платоспроможності підприємства в довгостроковій перспективі. Тобто значення останнього свідчить, яку частку активів підприємство здатне фінансувати за рахунок постійного капіталу та залученого капіталу на довгостроковій основі.

$$\text{Кфс} = (\text{Власний капітал} + \text{Довгострокові зобов'язання}) / \text{Сума пасивів},$$

$$\text{Кфс}_{2017} = (279\,033 \text{ тис. грн} + 555\,236 \text{ тис. грн}) : 1\,570\,646 \text{ тис. грн} = 0.53;$$

$$\text{Кфс}_{2018} = (179\,215 \text{ тис. грн} + 96\,828 \text{ тис. грн}) : 1\,566\,615 \text{ тис. грн} = 0.18;$$

$$\text{Кфс}_{2019} = (5\,285\,711 \text{ тис. грн} + 46\,011 \text{ тис. грн}) : 6\,738\,943 \text{ тис. грн} = 0.8.$$

Значення коефіцієнта є нормативним тільки у 2019 році. Норматив коефіцієнта складає: 0.7-0.9, а розрахунки за попередні роки: свідчать про недостатню фінансову стійкість.

Коефіцієнт автономії розраховується наступним чином:

$$Ka = \text{Власний капітал} / \text{Валюта балансу} \quad (1)$$

$$Ka_{2017} = 279\,033 \text{ тис. грн} : 1\,570\,646 \text{ тис. грн} = 0.18;$$

$$Ka_{2018} = 179\,215 \text{ тис. грн} : 1\,566\,615 \text{ тис. грн} = 0.11;$$

$$Ka_{2019} = 5\,285\,711 \text{ тис. грн} : 6\,738\,943 \text{ тис. грн} = 0.78.$$

Значення показника свідчить про те, яку частину власних активів компанія може профінансувати за рахунок своїх фінансових ресурсів. У 2017 році він складає 0.18, тобто товариство здатне профінансувати 18 % активів за рахунок власного капіталу. Низькі значення показників сигналізують про значний рівень ризиків і низьку стійкість підприємства у середньостроковій перспективі, (нормативне значення $>$ (або $=$) 0.5). У 2019 році коефіцієнт автономії є задовільним, тобто можна сказати, що компанія використовує весь свій потенціал.

Маневреність власного капіталу – це коефіцієнт, який точно описує співвідношення між власними оборотними ресурсами підприємства та його власним капіталом. Значення показника демонструє, ту частину власного капіталу, яку можна використати для фінансування оборотних активів, а яку частину спрямувати на фінансування необоротних активів. Нормативне значення показника: 0,1 і вище.

Формула розрахунку маневреності власного капіталу:

$$Km = \text{Власні оборотні (обігові) кошти} : \text{Власний капітал (тис. грн.)} \quad (1.8)$$

$$Mvk_{2017} = (555\,236 + 279\,033 - 1\,202\,357) : 279\,033 = -1.32;$$

$$Мвк_{2018} = (96\,828 + 179\,215 - 1\,159\,124) : 179\,215 = -4.93 ;$$

$$Мвк_{2019} = (46\,011 + 5\,285\,711 - 6\,253\,612) : 5\,285\,711 = -0.17.$$

Маневреність власного капіталу АТ «Херсонобленерго» є дуже низькою, бо значення знаходяться нижче нормативного протягом 2017-2019 років. Від'ємне значення маневреності капіталу свідчить про те, що власні кошти, які залучені на довгостроковій основі, практично повністю включають у фінансування необоротних активів. Тому профінансувати оборотні активи можливо лише з позичкових джерел фінансування. А це, призводить до зниження фінансової стійкості товариства.

Коефіцієнт фінансової залежності обернений до показника фінансової автономії і демонструє здатність товариства проводити прогнозовану діяльність в довгостроковій перспективі через показник стійкості.

Розраховується як співвідношення пасивів до власного капіталу. Демонструє яку кількість фінансових ресурсів використовує товариство на кожен гривню власного капіталу.

Нормативне значення для АТ «Херсонобленерго» становить 1,67-2,5.

Коефіцієнт фінансової залежності розраховується наступним чином:

$$Кфз = \text{Валюта балансу} : \text{Власний капітал (тис. грн.)}, \quad (1)$$

$$Кфз_{2017} = 1\,570\,646 : 279\,033 = 5.6;$$

$$Кфз_{2018} = 1\,566\,615 : 179\,215 = 8.7;$$

$$Кфз_{2019} = 6\,738\,943 : 5\,285\,711 = 1.3.$$

Таким чином, у 2019 році на кожен гривню власних коштів приходиться 1.3 гривні фінансових ресурсів. Ця низька залежність може повідомляти про неповне використання можливостей товариством.

Оцінити ймовірності банкрутства АТ «Херсонобленерго» можливо за допомогою дискримінантного аналізу.

Маємо можливість визначити рівень банкрутства на підприємстві, застосувавши опис коефіцієнтів моделі Матвійчука.

Таблиця 2.4

Опис коефіцієнтів моделі Матвійчука

Позначення	Коефіцієнт	Розрахунок
X1	Мобільності активів	Оборотні активи / Необоротні активи
X2	Оборотності кредиторської заборгованості	Чистий дохід від реалізації / Поточні зобов'язання
X3	Оборотності власного капіталу	Чистий дохід від реалізації / Власний капітал
X4	Окупності активів	Баланс / Чистий дохід від реалізації
X5	Забезпеченості власними оборотними засобами	(Оборотні активи — Поточні зобов'язання) / Оборотної активи
X6	Концентрації залученого капіталу	(Довгострокові зобов'язання + Поточні зобов'язання) / Баланс
X7	Покриття боргів власним капіталом	Власний капітал / (Забезпечення наступних витрат і платежів + Довгострокові зобов'язання + Поточні зобов'язання)

*Складено на основі [45]

«Залежно від значення Z прогнозується така ймовірність банкрутства: якщо під час оцінювання фінансового стану підприємства отримано значення $Z > 1,104$, то це свідчить про задовільний фінансовий стан та низьку ймовірність банкрутства. Зі збільшенням значення Z

підвищується стійкість стану компанії. За значення $Z < 1,104$ виникає загроза фінансової кризи. Відповідно зі зменшенням Z росте загроза банкрутства аналізованого підприємства» [45, с. 29].

Перевагами цього підходу, порівняно з іншими моделями, є значно вища точність діагностування банкрутства підприємства. Серед недоліків – виокремлення лише двох класів стану компанії, але з використанням дискримінантної моделі цього недостатньо, аби цілком оцінити теперішнє фінансове положення суб'єкта господарювання.

Проводимо розрахунки рівня банкрутства на підприємстві за 2019 рік (тис. грн.):

$$X1 = 485\,331 : 6\,253\,612 = 0,08;$$

$$X2 = 1\,136\,635 : 1\,407\,221 = 0,8;$$

$$X3 = 1\,136\,635 : 5\,285\,711 = 0,22;$$

$$X4 = 6\,738\,943 : 1\,136\,635 = 5,9;$$

$$X5 = (485\,331 - 1\,407\,221) : 485\,331 = -1,9;$$

$$X6 = (46\,011 + 1\,407\,221) : 6\,738\,943 = 0,22;$$

$$X7 = 5\,285\,711 : (46\,011 + 1\,407\,221) = 3,64.$$

$$\text{Отже, } Z = 0,08 + 0,8 + 0,22 + 5,9 + (-1,9) + 0,22 + 3,64 = 8,96.$$

Значення підсумовуючого показника дорівнює 8,96, а це вище за 1,104, і свідчить про задовільний фінансовий стан, відповідну стійкість підприємства та низьку ймовірність банкрутства.

Отже, проаналізувавши майновий стан АТ «Херсонобленерго» та одні з найважливіших показників фінансово-економічної діяльності, можна зробити висновок, що для 2017-2019 років діяльності характерна тенденція спаду, погіршення усіх показників та коефіцієнтів, що більшою мірою спричинено зменшенням доходів від реалізації та збільшенням витрат, і тягне за собою зменшення прибутку. Тому невідкладним завданням є удосконалення стратегій розвитку акціонерного товариства та запровадження напрямів покращення

основних показників фінансово-економічної діяльності та майнового стану товариства у цілому.

РОЗДІЛ 3.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Розробка шляхів покращення основних фінансово-економічних показників на підприємстві

Показники, які були прораховані у процесі дослідження фінансового стану АТ «Херсонобленерго» вказують на: скорочення виручки; нестабільний фінансовий стан; зниження фінансової стійкості; низьке значення показників рентабельності; проте ймовірність банкрутства низька, бо конкуренція у галузі відсутня, але значення показників знижуються а – отже, погіршення фінансово-економічного стану товариства неминуче.

Таблиця 3.1

Фактори впливу на фінансове забезпечення енергопостачальних компаній

Фактори	
Екзогенні	Ендогенні
1. Споживачі 2. Конкуренти 3. Політика держави: <ul style="list-style-type: none"> – Податкова – Амортизаційна – Грошово-кредитна – Соціальна – Бюджетна – Інвестиційна 4. Науково-технічний прогрес	1. Виробничо-технічні фактори: <ul style="list-style-type: none"> – Оновлення обладнання – Рівень організації технічного переоснащення та реконструкції – Впровадження енергозберігаючих технологій 2. Кадрова політика 3. Ефективне фінансове управління

*Складено на основі [39]

Чим вищий прибуток, тим більше можливостей у товариства для збільшення капіталу, впровадження нововведень, інвестицій, тому отримання позитивного прибутку – є метою і ціллю.

Прибуток – це потужний важіль розвитку, тому одним із важливих завдань адміністративного апарату товариства є розробка концепції ефективної стратегії управління прибутком та підвищення прибутковості підприємства.

Серед умов максимізації прибутковості АТ «Херсонобленерго» можна виділити наступні:

1. Підвищення продуктивності праці. Надання різноманітних стимулів для більш ефективної праці.

2. Скорочення витрат на постачання електроенергії до кінцевих споживачів за рахунок зменшення собівартості через застосування ефективніших та модернізованих основних засобів, розширення та підвищення технічного рівня виробництва та вдосконалення організації виробництва і праці.

3. Впровадження удосконаленої техніки та нових технологій дозволить скоротити витрати.

Отже, необхідно: інтервальний детальний аналіз внутрішніх можливостей підприємства; дослідження резервів зниження собівартості продукції; зосередження уваги на взаємодії з ринком; а також розуміння «свого» споживача та провадити правильну цінову політику.

Поліпшення фінансового стану товариства можливе за рахунок збільшення вхідних (рефінансування дебіторської заборгованості, продажу частини основних засобів, збільшення виручки від реалізації) та зменшення вихідних грошових потоків (зниження витрат, які переносяться на собівартість продукції; а також, скорочення витрат акціонерного товариства, які покривають за рахунок прибутку).

Таблиця 3.2

Класифікація резервів оптимізації фінансово-економічної діяльності підприємства

Групи резервів	Види резервів
1	2
1. Науково-технічний рівень виробництва на підприємстві	Зростання якості реалізації, транспортування електроенергії за рахунок регулярного впровадження результатів науково-технічного прогресу; рівень механізації і автоматизації виробництва, технічної та енергетичної озброєності праці; впровадження нових технологій.
2. Організація і структура виробничої діяльності	Зростання рівня концентрації, спеціалізації та кооперування; секвестрування виробничого циклу; впровадження наукової організації праці; підвищення кваліфікації працівників згідно з інноваціями у виробництві.
3. Зростання рівня управління та оптимізації виробничої діяльності	Оптимізація виробничої структури; коригування органів управління; вдосконалення контрольно-облікової роботи.
4. Вдосконалення соціально-економічних умов виробництва	Інновації в області естетики і культури виробництва; екологічний підхід до виробництва; раціональне використання природних ресурсів; оптимізація зовнішньоекономічних зв'язків.

* Розроблено автором

Для покращення показника фінансової стійкості АТ «Херсонобленерго», можна: підвищити суму власного капіталу (реінвестування прибутку, додаткова емісія акцій); збільшити обсяг довгострокових позикових коштів (емісія облігацій – на період більше

року, отримання банківських кредитних коштів або від інших суб'єктів господарювання).

Аби підвищити показник фінансової автономії, якщо платоспроможність товариства вже порушена, найліпшим заходом є вкладання додаткових коштів власниками або залучення стороннього інвестора.

Від'ємний показник маневреності власного капіталу АТ «Херсонобленерго» потребує підвищення через збільшення частки власних ресурсів. Це дозволить збільшити суму власних оборотних коштів.

Для зниження фінансової залежності слід діяти в напрямку збільшення обсягу власного капіталу. Необхідно провести додаткову емісію акцій або вкласти отриманий прибуток в роботу товариства.

Щоб збільшити обсяги реалізації потрібно мобілізувати внутрішні резерви. Можна виділити наступні способи вирішення проблеми:

- провести реструктуризацію активів товариства;
- виконати сукупність заходів, пов'язаних зі зміною структури та складу активів балансу; трансформувати матеріальні активи у грошові ресурси.

Отже, оздоровлення фінансового стану товариства можливе шляхом підвищення результативності розміщення та використання ресурсів підприємства. Зараз перед енергопостачальними підприємствами постає першочергове завдання – вірно та якісно організувати систему перевірки та тестування фінансового стану, щоб уникнути багатьох проблем пов'язаних з погіршенням діяльності товариства та знайти шляхи мобілізації прихованих резервів.

Отже, визначальним результатом запропонованих шляхів є досягнення «фінансової рівноваги» у АТ «Херсонобленерго», за такої рівноваги буде дотримана оптимальність складу і обсягів джерел фінансування і ефективності використання грошових ресурсів при

досягненні граничного рівня стійкості фінансових відносин. Саме сформовані оптимізаційні заходи мають нівелювати негативні наслідки екзогенних факторів і забезпечити скорочення рівня загроз у перспективі. Рівень ефективності застосовуваних заходів залежить від рівня розкриття соціально-економічних умов його функціонування.

3.2. Стратегії розвитку підприємства

Значний рівень конкуренції, мінливість потреб суб'єктів економічних відносин, зміна платоспроможності покупців, не завжди сприятливий вплив глобальних економічних, соціальних, політичних та інших факторів, зумовлює значущість стратегічного планування та управління на підприємстві для досягнення успіху на ринку. Нестабільність зовнішнього і внутрішнього середовища вимагає від менеджменту підприємства правильно розробленої стратегії розвитку, бо саме вибір найбільш ефективних напрямів, першочергових цілей, а також найкращих способів їх досягнення – має безперечну важливість для підприємства.

Стратегія – «це довгостроковий якісно визначений напрямок розвитку підприємства, який стосуються сфери діяльності суб'єкта господарювання, засобів і форм діяльності, системи взаємовідносин усередині організації, а також позиції організації у навколишньому середовищі, що приводить підприємство до його цілей» [2, с. 19].

Результати діяльності АТ «Херсонобленерго» беззаперечно визначаються факторами зовнішнього та внутрішнього середовища, а за умов невизначеності зовнішнього середовища, керівництву підприємства доводиться керувати не тільки виробничим процесом, а й враховувати вплив зовнішніх факторів. Діяльність енергопостачальної компанії повинна керуватися інноваційною стратегією і має бути спрямована на забезпечення подолання технологічних розривів.

Зростання енергетичних потреб пов'язаних з новими проектами в будівельній сфері, недостатність енерго- та ресурсозберігаючих технологій, зумовлює переорієнтацію на стратегічне управління інноваційним розвитком АТ «Херсонобленерго», узгодження виробничої діяльності з потребами споживачів дозволяє оперативно змінюватися. У довгостроковій перспективі, чільною концепцією діяльності товариства у стратегічній перспективі є соціальна складова, так як: робота у дружній команді професіоналів, перспектива розкриття власного потенціалу та кар'єрне зростання співробітників, абсолютно узгоджуються із ціллю стратегічного розвитку АТ «Херсонобленерго».

Різноманіття вимог та обмеженість ресурсів енергопостачальної компанії визначають потребу у підвищенні ефективності транспортування до кінцевого споживача, і зв'язно, реалізації комплексного інноваційного розвитку в усіх напрямках діяльності розглянутого акціонерного товариства.

До форм та методів матеріальної мотивації праці належать: підвищення заробітної плати; виплата стипендій, премій, бонусів та грошових допомог, а також надання пільгових позичок.

До форм та методів нематеріальної мотивації праці належать: кар'єрне зростання; призначення на нову посаду; нагородження сертифікатами, відзнаками, почесними знаками; публікація матеріалів у ЗМІ.

А до змішаних форм та методів мотивації праці можна віднести: освіта за рахунок роботодавця; надання службового житла; забезпечення путівками на оздоровлення; оплата мобільного зв'язку, транспорту, лікування, профілактики; спортивні заходи.

АТ «Херсонобленерго» має зосередити увагу на підтримці вже досягнутих позицій, реалізовувати захисну стратегію інноваційного розвитку, основа якої – здійснення інноваційних розробок, які у

перспективі забезпечать скорочення витрат та нових значущих властивостей теперішнім видам діяльності.

Впровадження інноваційних технологій сприятиме підвищенню ефективності роботи та забезпечить конкурентні переваги в довгостроковій перспективі як на вітчизняному, так і на світовому ринках.

Модернізація та впровадження інноваційної стратегії сприятиме:

- підвищенню показників рентабельності та ефективності функціонування підприємства, його завантаженості;
- поліпшенню енергетичної безпеки на півдні України через демонополізацію забезпечення імпортними енергоносіями;
- покращенню рівня інвестиційного клімату у регіоні;
- зменшенню цін на електроенергію для кінцевих споживачів;
- збільшенню сум надходження до державного та місцевого бюджетів.

Етапи процесу розробки стратегій інноваційного розвитку АТ «Херсонобленерго»:

- аналіз навколишнього середовища (зовнішнього і внутрішнього), коригується відповідно до соціально-економічної ситуації;
- конкретизація загального напрямку діяльності, формування місії, іміджу та цілей інноваційного розвитку;
- розробка конкретних планів і програм в аспекті таких параметрів, як: ціна, якість, сервіс. Слід розуміти відмінність двох блоків: розробка стратегічного планування основної (операційної) діяльності та стратегічних планів фінансової діяльності.
- реалізація стратегії в усіх напрямках та по всіх видах діяльності;
- контроль за реалізацією запланованих стратегічних дій, який припускає: оцінку роботи енергопостачальної компанії, порівняння

якості її роботи з існуючими стандартами, розробку коригувальних дій спрямованих на реалізацію зазначених цілей.

Новий етап інноваційного розвитку передбачає також підвищення кваліфікації працівників. Основними завданнями є: збільшення показників рентабельності та прибутку, встановлення потрібного рівня безпеки, виконання вимог нормативних документів, особливо екологічного характеру. Перед товариством постає завдання реструктуризації виробничого персоналу, підвищення його кваліфікації та робота з сучасним високотехнологічним обладнанням. Одною з найважливіших задач є освоєння нових зразків техніки і технологій, що стане основою для технічного переозброєння та інноваційного оновлення основних засобів у енергетичному комплексі.

Проблеми: природне старіння обладнання, моральне та фізичне; втрати електроенергії при її транспортуванні розподільчими електромережами; низька енергоефективність обладнання; збільшення вартості обслуговування електромереж. Рекомендації: ведення планових ремонтно-відновлювальних робіт; формування резервних фондів для ремонту і модернізації обладнання; підвищення кваліфікації співробітників; зменшення залежності від імпорту енергоносіїв; поліпшення стану екології, шляхом скорочення викидів двоокису вуглецю в атмосферу; створення робочих місць у процесі модернізації розподільчих електричних мереж.

Отже, системність інноваційного розвитку АТ «Херсонобленерго» припускає досягнення синергетичного інноваційного ефекту, тобто відбудеться зниження собівартості, підвищення екологічності виробництва, економія енергетичних ресурсів, поліпшення споживчих якостей, що забезпечить конкурентоспроможність товариства.

3.3. Інноваційна стратегія як стратегічна мета товариства

Діяльність товариство є результатом складної та багатогранної взаємодії різних сегментів його зовнішнього і внутрішнього середовища.

Маркетингова інноваційна діяльність, як інтегрована система, має відповідати наступним критеріям: мати відповідну структуру; містити підсистеми забезпечення життєдіяльності інноваційного потенціалу; базуватися на засадах багатовекторної організаційної моделі, яка у процесі інноваційної діяльності, забезпечує маркетинг у сфері інноваційної активності; відображати взаємозв'язки і функціональні залежності між елементами; діяти у єдності і взаємодії з ринковим середовищем; забезпечувати відповідність між результатами у сфері інноваційної активності й маркетингу у сфері інноваційного потенціалу підприємства; забезпечувати можливість побудови моделі механізму управління маркетингом у сфері інноваційної діяльності.

Стратегічні цілі: забезпечення стабільності та відмінної якості наданих послуг; реконструкція та технічний розвиток електромереж і обладнання; розвиток діяльності сервісних центрів по обслуговуванню споживачів; коректність та ввічливість у процесі спілкування зі всіма споживачами без винятку; підвищення мотивації працівників товариства для досягнення високих показників ефективності діяльності; також регулярне підвищення кваліфікації працівників; дотримання виконавчої дисципліни; поступове зниження понаднормових витрат електроенергії на її передачу; збільшення доходів та прибутку від наданих послуг; розвиток автоматизації оперативно-інформаційних комплексів.

Таким чином, можна констатувати, що товариство за період 2017 – 2019 років знаходиться у стані помірного розвитку, тому доцільно реалізувати стратегію інноваційного розвитку як стратегічної мети АТ «Херсонобленерго».

Перша складова стратегії – розвиток електричних мереж, зниження витрат електроенергії на її передачу. Для цього розроблені

програми розвитку електричних мереж напругою 35 – 110 кВ та обсягів реконструкції електричних мереж напругою 0,4 – 10 кВ.

Основною метою є капіталізація підприємства, а також забезпечення надійного енергопостачання споживачам якісною електроенергією шляхом фундаментального покращення стану електричних мереж; зниження технічних втрат електроенергії на передачу її по мережах підприємства; покращення якості та зменшення термінів ремонтно-відновлювальних робіт; удосконалення системи керування енергосистемою; розвитку системи та засобів зв'язку компанії.

Друга складова стратегії – розвинути додаткові послуги, а саме: емісію, купівлю та продаж цінних паперів; недержавне пенсійне забезпечення працівників; надавати платні послуги фізичним та юридичним особам; запровадити надання транспортно-експедиційних послуг в Україні і за її межами; надавати супутні послуги, пов'язані з розробкою, виробництвом і реалізацією програмної і комп'ютерної продукції; розпочати розробку та впровадження засобів і приладів для ремонту, експлуатації і регулювання механічних, будівельних, електричних і електронних приладів, а також конструкцій; насамкінець, повірка електричних засобів вимірювальної техніки, та контроль і нагляд за всіма видами вимірів на підприємстві.

Отже, розроблена стратегія інноваційного розвитку АТ «Херсонобленерго» на рівні обленерго є корпоративною, проте на рівні холдингу вона є функціональною. Основною конкурентною перевагою товариства є наявність власних електромереж, постійної зони обслуговування, висококваліфікованих кадрів і ринку збуту електроенергії.

ВИСНОВКИ

Наукове дослідження фінансово-економічної діяльності підприємства, на прикладі АТ «Херсонобленерго», дало можливість зробити наступні висновки:

1. На першому етапі була розкрита сутність фінансово-економічної діяльності товариства, цілі та мотиви його функціонування. Ідентифіковані показники оцінки; розглянуто класифікацію факторів, що впливають на ефективність діяльності підприємства.

2. Проаналізована загальноекономічна характеристика діяльності: період створення, мета, цілі, основна і допоміжна діяльність АТ «Херсонобленерго».

3. Досліджено стан аналізованого об'єкта на основі фінансової звітності та Балансу за 2017-2019 років, виявлено зміни у стані товариства у просторово-часовому розрізі. Проаналізована динаміка фінансових результатів АТ «Херсонобленерго». Виконано аналіз активу та пасиву балансу.

Виходячи з розрахунків, можна зробити висновок, що результати фінансово-економічної діяльності АТ «Херсонобленерго» в 2019 році погіршилися порівняно з 2018 роком.

4. Виконано оцінку результативності діяльності АТ «Херсонгаз»: валовий прибуток товариства, загальна рентабельність, коефіцієнт прибутковості та інше – має тенденцію до скорочення. Проте ймовірність банкрутства є низькою. Значення підсумовуючого показника дорівнює 8,96, тобто вище за 1,104, що свідчить про задовільний фінансовий стан.

Усе це вказує на зниження ефективності діяльності та низьку результативність функціонування товариства; зменшення усіх показників та коефіцієнтів, що більшою мірою залежить від зниження доходів від реалізації та збільшення витрат, і, в свою чергу, тягне за собою зменшення прибутку.

5. Обґрунтовано напрями покращення основних показників фінансово-економічної діяльності підприємства в цілому, доведено їх ефективність.

Реалізація стану «фінансової рівноваги» у АТ «Херсонобленерго», за якої буде дотримана найбільш оптимальна відповідність обсягу і складу джерела фінансування і ефективності використання грошових ресурсів при досягненні рівня стійкості фінансових відносин.

6. Запропоновано стратегії розвитку. Зосереджено увагу на необхідності застосування програми інноваційного розвитку. Стратегія інноваційного розвитку діяльності АТ «Херсонобленерго», збільшення власного капіталу, залучення інвесторів, оптимізація виробничої структури призведе до: зниження собівартості реалізації, економії енергетичних ресурсів, поліпшенні споживчих якостей, зростанні прибутку у цілому.

Також були виявлені важливіші проблеми у функціонуванні товариства, а саме: збільшення амортизаційних витрати і витрат на транспортування; збільшення собівартості; підвищення вартості обслуговування обладнання.

Запропоновано шляхи вирішення першочергових проблем, серед яких: ведення планових ремонтно-відновлювальних робіт; реструктуризація заборгованостей і концентрація дохідної частини для модернізації обладнання; формування резервних фондів для ремонту обладнання; підвищення кваліфікації співробітників; створення робочих місць у процесі модернізації розподільчих електричних мереж.

АТ «Херсонобленерго» повинно орієнтуватися на досягнуті позиції, проте здійснювати періодично коротко- та середньострокові інноваційні розробки, які забезпечать скорочення витрат і підвищать нові споживчі значущі властивості теперішнім видам діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрютіна М. С. Аналіз господарської діяльності підприємства: підручник / М. С. Абрютіна, А. В. Грачов. – М.: Справа і Сервіс, 2013. – 76 с.
2. Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади: монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. – 196 с.
3. Алексєєва М. М. Планування діяльності підприємства: навч. посіб. / М. М. Алексєєва. – М.: Фінанси і статистика, 2015. – 288 с.
4. Андрєєва Г. І. Економічний аналіз: навчальний посібник / Г. І. Андрєєва. – 2008. – 263 с.
5. Афанасьєв М. В. Економіка підприємства: підручник / М. В. Афанасьєв, О. Б. Плоха. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2013. – 585 с.
6. Бандурка О. М., Коробов М. Я. та ін. Фінансова діяльність підприємства. – К.: Либідь. – 1998. – 163 с.
7. Баканов М. І. Теорія економічного аналізу господарської діяльності: навч. посібник / М. І. Баканов. - М.: ДіС, 2015. – 425 с.
8. Баліцька В. В. Рентабельність діяльності підприємств: вплив на формування прибутку для оподаткування / В. В. Баліцька, О. В. Короткевич // Формування ринкових відносин в Україні. – 2013. – № 4. – 271 с.
9. Барногольц С. Г. Економічний аналіз господарської діяльності на сучасному етапі розвитку: підручник / С. Г. Барногольц. –М.: Фінанси і статистика, 2015. – 520 с.
10. Богданович О. Г. Аналіз ефективності діяльності підприємства на засадах узгодження інтересів груп економічного впливу. Маркетинг і менеджмент інновацій / О. Г. Богданович. – 2012. – №1. – 74 с.
11. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с.

12. Бужинський А. І. Методика економічного аналізу господарської діяльності промислового підприємства: навч. посібник / А. І. Бужинський. – М.: Фінанси і статистика, 2015. – 361 с.
13. Василенко В. О. Стратегічне управління: навч. посіб. / В. О. Василенко, Т. І. Ткаченко — К.: ЦУЛ, 2003. — 396 с.
14. Васильєв В. В. Шляхи підвищення результативності українських підприємств // Фондовий ринок. – 2000. – №12. – 185 с.
15. Волощук Л. О. Фінансовий аналіз: [навч. посіб.] / Л. А. Волощук, М. А. Юдин; под ред. С. В. Филипповой. – К.: КАФЕДРА, 2012. – 320 с.
16. Воронін О. П. Визначення показників економічної ефективності виробництва на основі модифікації ресурсного підходу // Економіка України / О. Воронін. – 2007. – № 10. – 91 с.
17. Гаркуша С. А. Аналіз показників рентабельності підприємства як складова оцінки фінансового стану // «Економічні науки». – 2010 – № 7. – 248 с.
18. Гладій С. І. Рентабельність вітчизняних підприємств: ефективність управління / С. І. Гладій, О. М. Хімійчук, І. І. Погоріла // Кримський економічний вісник. – 2013. – № 6 ч.1. – 139 с.
19. Горбатов М. І. Економічний аналіз: Навч. посібник / М. А. Болюх, В. З. Бурчевський, М. І. Горбатов, за ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. – К.: КНЕУ, 2001. – 540 с.
20. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. – 240 с.
21. Городинська Д. І. Економічна стійкість підприємства / Д. І. Городинська // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 10 (42). – 184 с.
22. Горошкова Л. А., Волков В. П. Виробничий менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. – 131 с.

23. Данильчук І. О. Сутність фінансового стану підприємства та пошук управлінських рішень щодо забезпечення його ефективності / І. О. Данильчук // Економічний вісник університету. – 2011. – № 17/2 – 18 с.
24. Єпіфанова І. Ю. Прибутковість підприємства: сучасні підходи до визначення сутності / І. Ю. Єпіфанова, В.С. Гуменюк // Економіка і суспільство. – 2016. – №3. – 203 с.
25. Заруба О. Д. Основи фінансового аналізу та менеджменту: навч. посіб. – Міністерство освіти України та ін. – К., 2009. – 276 с.
26. Зінченко О. А. Визначення показників рентабельності на основі величини якості прибутку / О. А. Зінченко // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2009. – № 28. – 248 с.
27. Зятковський І. В. Фінанси підприємств: Навчальний посібник. – Тернопіль: Економічна думка, 2002. – 400 с.
28. Іванілов О. С. Економіка підприємства: підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 728 с.
29. Івахненко В. М. Курс економічного аналізу: Навчальний посібник. – К.: Знання – Прес, 2000. – 207 с.
30. Ізмайлова К. В. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник. – К.: МАУП, 2000. – 152 с.
31. Кавун С. В. Економічна безпека підприємства: інформаційний аспект [Текст]: монографія / С.В. Кавун. - Харків: Щедра садиба плюс, 2014. - 311 с.
32. Карпенко Г. В. Шляхи удосконалення фінансового стану підприємства // Економіка держави. – К., 2010. – № 1. – 67 с.
33. Ковальов А. І. Аналіз фінансового стану підприємства: підруч. / А. І. Ковальов, В. П. Привалов. – М: Центр економіки і маркетингу, 2012. – 541 с.
34. Ковальчук І. В. Економіка підприємства: навч. посібник. – К.: Знання, 2008. – 679 с.

35. Ковтуненко К. В. Економічне оцінювання інноваційної діяльності промислового підприємства: своєчасність процесу та достовірність результату: [моногр.] / К. В. Ковтуненко, Л. П. Шацкова. – О.: ФОП Бондаренко М. О., 2015. – 254 с.
36. Ковтуненко Ю. В. Методичні основи аналізу фінансового стану промислового підприємства / Ю. В. Ковтуненко / Економіка. Фінанси. Право. – 2016. – № 8/2. – 44 с.
37. Коніщева Н. А. та інші. Аналітичні підходи до оцінки ефективності діяльності підприємства. – К.: Економіст, – 2001. – №2. – 318 с.
38. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств. – К.: Либідь, 2000. – 285 с.
39. Костирко Р. О. Оцінка потенціалу прибутковості підприємства для прийняття управлінських рішень / Р. О. Костирко // Економічні науки. – 2010. – № 4. – 191 с.
40. Краснокутська Н. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посіб. / Н. С. Краснокутська. – К.: Центр навчальної літератури, 2013. – 352 с.
41. Краюхіна Г. А. Економічний аналіз: навч. посібник / Г. А. Краюхіна. – М.: ЮНІТИ, 2014. – 136 с.
42. Кулішов В. В. Економіка підприємства: теорія і практика: Навч. посібник. – К.: Ніка-Центр, 2002. – 211с.
43. Кучерява А. С. Прибутковість підприємства та шляхи її підвищення / А. С. Кучерява // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. – 2015. – №40. – 51 с.
44. Марцин В. С. Надійність, платоспроможність та фінансова стійкість – основні складові оцінки фінансового стану підприємства // Економіка, фінанси, право. – К., 2009. – № 7. – 129 с.
45. Матвійчук А. В. Нечіткі, нейромережеві та дискримінантні моделі діагностування можливості банкрутства підприємств/

- А. В. Матвійчук // Нейронечіткі технології моделювання в економіці. – 2013. – № 2. – 151 с.
46. Мелень О. В. Актуальні питання прибутковості підприємства та шляхи її збільшення / О. В. Мелень, Ю. Ю. Холондач // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХП»: зб. наук. пр. темат. вип. : Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Х. : НТУ «ХП». – 2015. – №25 – 173 с.
47. Миколаєва М. А. Фінансовий менеджмент. Теоретичні основи. Підручник для ВНЗ. – М.: Норма, 2016. – 387 с.
48. Обущак Т. А. Сутність фінансового стану підприємства // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 9. – 98 с.
49. Огійчук М. Ф. Суть прибутку та підходи до методики його визначення / М. Ф. Огійчук // Економіка АПК. – 2009. – № 6. – 45 с.
50. Орлик О. В. Механізм управління фінансово-економічною безпекою підприємства та його основні складові / О. В. Орлик // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2015.– № 19. – Том 2. – 274 с.
51. Рудницька О. Д. Шляхи покращення фінансового стану українських підприємств / О. Д. Рудницька, Я. І. Біленька // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2009. – № 639. – 95 с.
52. Рудьєв В. А. Управління персоналом [Текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. А. Рудьєв, С. О. Гуткевич, Т. Л. Мостенська. – К.: Кондор, 2013. – 309 с.
53. Семенов А. Г. Методичні підходи поліпшення фінансового стану підприємства / А. Г. Семенов // Держава та регіони. – 2007. – №3. – 241с. – (Серія: Економіка та підприємництво).
54. Серединська В. М. Економічний аналіз: [навч. посіб.] / В. М. Серединська, О. М. Загородна, Р.В. Федорович, за ред. проф. Р. В. Федоровича. – Тернопіль: Астон, 2010. – 416 с.

55. Смачило В. І. Оцінка фінансової стійкості підприємств / В. І. Смачило, Ю. В. Будникова // Економічний простір. – 2008. – № 20/2. – 51 с.
56. Статут Публічного акціонерного товариства «Енергопостачальна компанія «Херсонобленерго»: Протокол № 23 від 30 березня 2016 року. – [Електронний ресурс] – режим доступу: https://ksoe.com.ua/statics/content/static_pages/files/Statut_PAT_EK_Hersonoblenergo.pdf – 31 с.
57. Petrenko, V.S. & Karnaushenko, A.S. (2020). Assessment competitiveness of innovative enterprises with foreign investments. Bezpartochnyi, M. (scientific edited) New trends in the economic systems management in the context of modern global challenges: collective monograph (149 – 159). Sofia: VUZF Publishing House “St. Grigorii Bogoslov”, ISBN 978-954-8590-85-3
58. Petrenko, V., & Melnykova, K. (2018). Formation of vertically integrated agrarian enterprises with foreign capital. Technology transfer: innovative solutions in Social Sciences and Humanities, 13-15
59. Ihnatenko, M., Marmul, L., Petrenko, V., Karnaushenko, A. & Levaieva, L. (2020) Innovative Tools in the Methodology and Teaching of the Basic Principles of Enterprise Management. International Journal of Management, (11, 6), 847-854 Вилучено з <http://www.iaeme.com/IJM/issues.asp?JType=IJM&VType=11&IType=6>
60. Rusnak, A. V., Karnaushenko, A. S. & Petrenko, V. S. (2018). Legislative support of innovation activity in Ukraine: problems and ways to overcome them”, *Efektivna ekonomika*, (10), <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2018.10.2>
61. Tanklevska, N., Petrenko, V., Karnaushenko, A., & Melnykova, K. (2020) World corn market: analysis, trends and prospects of its deep processing. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, 6(3), 96-111. Retrieved from <https://are-journal.com/index.php/are/article/view/339>
62. Руснак, А.В. Аналіз фундаментальних методів бюджетування з метою розроблення організаційної бюджетної політики / Руснак, А.В., Петренко, В.С., Карнаушенко, А.С. // Науковий журнал

- «Причорноморські економічні студії» – 2018. – Вип. 33. – С. 203-208.
63. Руснак, А.В. Страхування ризиків сільськогосподарських підприємств в Україні / В.С. Петренко, А.В. Руснак, А.С. Карнаушенко // Інвестиції: практика та досвід. Серія "Економічні Науки". – № 19. – 2018. – С. 5-11.
64. Мармуль Л.О. Стратегічне позиціонування підприємств з іноземними інвестиціями в аграрній сфері економіки / Л.О. Мармуль, В.С. Петренко // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2017. – № 4 (40). – С. 43-48
65. Федорчук О.М. Агропромислові кластери: проблеми, переваги та перспективи / О.М. Федорчук, В.С. Петренко, А.С. Карнаушенко // Проблеми системного підходу в економіці. – Вип. 4 (78). – 2020. – С. 63-70.
66. Федорчук О.М., Інноваційна інфраструктура як основа формування конкурентоспроможності підприємств регіону / О.М.Федорчук, В.С. Петренко, А.С. Карнаушенко // Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту Серія: економіка і менеджмент. – Вип. 4 2 (27), - 2019. – С. 126-134
67. Петренко В. С. Фінансування інноваційного молодіжного підприємництва шляхом залучення венчурних коштів. / В.С.Петренко, А.С. Карнаушенко// Бізнес Інформ. – 2020. – №7. – С. 242–248. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-7-242-248>
68. Петренко В.С. Сучасний стан та перспективи розвитку доставки продуктів харчування в Україні /В.С. Петренко, А.С. Карнаушенко // Приазовський економічний вісник. – №1(18). 2020. – С. 132-138 <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2020-1-24>
69. Хомяков В. І. Потенціал і розвиток підприємства: навч. посібник / В. І. Хомяков, В. М. Белінська, О. В. Федоренко. – К.: Кондор, 2011. – 432 с.
70. Череп, А. В. Стратегічне планування і управління: навчальний посібник / А. В. Череп, А. В. Сучков. - К.: Кондор, 2011. – 334с.
71. Шаповал В. М. Економіка підприємства: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 286 с.

72. Шогенов Б. А. Аналітичне угруповання статей активу і пасиву балансу / Б. А. Шогенов, Ф. Е. Караєва // Економічний аналіз: теорія і практика. – 2016.– № 15. – 168 с.